

CALENDARE ȘI ALMANAHURI ROMĂNEȘTI DESPRE MAREA UNIRE DIN 1918

Petru Bona

Prin larga lor răspândire, almanahurile și calendarele au avut o profundă influență asupra conștiinței politice a cititorilor. Acestea fiind adresate românilor de cele mai diverse profesii sau pregătire școlară — de aici și larga lor circulație. Conținutul foarte variat al acestor publicații oferă un vast teren de investigație sociologică. Pentru cunoașterea fizionomiei materiale și spirituale a poporului român din secolul XIX și prima jumătate a secolului XX, almanahurile oferă cele mai diverse și neașteptate date, fie că ele se raportează la stadiul agriculturii, meseriilor, industriei, economiei naționale în general, comerțului, traficului feroviar, maritim, fie că se referă la viața politică sau la aspectele vieții cotidiene a claselor și categoriilor sociale, radiografiind credințe, moravuri, mentalități, etc.

Dar din multitudinea și varietatea subiectelor înțelegem ideile forță ale diverselor epoci — între care lupta pentru drepturile democratice, idealul dezrobirii sociale și al unității naționale a tuturor românilor, ideea continuității neîntrerupte a românilor pe aceste meleaguri (ilustrată cu argumente arheologice, lingvistice, istorice) toate își află oglindirea în imensul material faptic interpretativ sau ilustrativ al calendarelor. Forța lor propagandistică de răspândire a unor idei și idealuri era sigură. Era deci firesc ca mărețul ideal al unirii tuturor românilor înfăptuit la 1 Decembrie 1918 la Alba Iulia să

ocupe pagini întregi în mai toate almanahurile și calendarele din anul 1918.

Din lungul șir de calendare și almanahuri amintim câteva, punctând uneori și conținutul lor.

Calendarul „Lumea ilustrată a apărut la București între 1894 — 1935“. Dintre articolele apărute în 1918 se disting: „Comandanți și oameni politici în primul război mondial“, „România în anul 1917 — primele succese“.

„Excelsior. Almanach de teatru, literatură, artă, muzică,“ apărut la București în 1918. Alături de articolele de specialitate sunt publicate materiale legate de evenimentele din 1917, aspecte din Transilvania, cu referiri directe la situația romanilor transilvăneni în lunile octombrie — noiembrie, constituirea Consiliilor Naționale Române.

„Calendarul muncii“ — era o publicație destinată socialiștilor, cu menirea de a forma „prima unitate română socialistă între elementele muncitoare“. Se știe că la Alba Iulia la 1 Decembrie 1918 din cei 1228 delegați aleși, 150 erau reprezentanții social-democrației române, împuterniciții celor peste 70.000 muncitori organizați.

„Calendarul Moldovei“ apărea la Iași. Se remarcă articole cu aspecte din războiul pentru întregirea neamului purtat de toți românii. Referitor la 1 Decembrie se preciza că la „la Alba Iulia se va începe un nou capitol al istoriei naționale românești“,

„Calendarul Moldovenesc“ a apărut la Chișinău între 1914-1918, cuprinde articolele cu conținut istoric și politic, cu referiri la situația românilor transilvăneni și bănățeni în 1918 până la Alba Iulia.

„Calendarul nostru“ a apărut la Bârlad. Sunt înserate mai multe articole care descriu pregătirile în vederea organizării Marii Adunări Naționale de la Alba Iulia, lupta eroică de pretutindeni pentru unitatea națională și pentru înfrângerea cotropitorilor. Amintim în acest sens articolul lui N. Iorga „O judecată românească despre război“, sau articolele lui Delavrancea în care se elogiază eroismul soldaților români.

„Calendarul pravoslavnic“, a apărut la Chișinău în 1918, scris în limba română cu caractere slave chiar în focul evenimentelor a avut o largă circulație cu atât mai mult cu cât cuprinde mai multe citate din scrierile lui S. Bărnăușiu, V. Alecsandri. Cuprinde o descriere a evenimentelor din Transilvania în preajma Unirii, foarte multe date demografice despre românii din Transilvania, Banat și Bucovina.

„Calendarul Regina Maria“ a apărut la Iași în 1918, prezintă materiale privitoare la situația României la acea dată, evenimente militare și imagini de pe front

„Calendarul nostru“ a apărut la Sânicolaul Mare în 1918, sunt înserate mai multe articole despre eroismul românilor indiferent de provincie la războiul de întregire a neamului și foarte multe informații despre activitatea culturală și politică a românilor din Transilvania în a doua parte a anului 1918.

„Calendarul Asociațiunii“, apărut între 1912-1946 la Sibiu. În numărul din 1918 se prezintă un frumos și amănunțit medalion a lui G. Pop de Băsești și biografiile lui I. Rațiu și I. Mureșianu. Sunt apoi ilustrate u-

nele evenimente premergătoare Unirii și se precizează că peste 800.000 români au participat la primul război mondial.

„Calendariu“ apărut la Arad între 1880-1948. În paginile calendarului din 1918 sunt prezentate mai multe biografii ale învățătorilor și profesorilor eroi — morți pe câmpul de bătaie și ciclul de articole intitulat sugestiv „Cugetări din tranșee“.

„Amicul poporului. Calendariu“. a apărut la Sibiu între 1861-1941. Dintre articole amintim: „Schite de război“, „Din vremea războiului“. Alte articole cu caracter politic reflectă starea de efervescență politică a românilor în preajma marelui eveniment de la 1 Decembrie 1918 la Alba Iulia.

„Calendarul săteanului“ a apărut la Caransebeș între 1889-1949. Calendarul și-a propus încă de la înființare „să formeze conștiința în spiritul cuceririlor științelor moderne, al idealului național“ și în final de unire a tuturor românilor într-o singură țară. Din acest punct de vedere este una dintre cele mai consecvente publicații ce apăreau în provincie. Amintim articolele: „Povestea unui erou“, „Ostași noștri“ sau cele referitoare la figurile de bănățeni militanți pentru Unire.

„Calendarul înstrăinatului“ a apărut la New York în 1918. Scopul publicației a fost de a păstra spiritul simțirii românești și puritatea limbii între românii înstrăinați“. Este scris cu dor de patrie și dragoste de neam. Reflectă fidel evenimentele din preajma Unirii. Amintim titlurile câtorva articole semnificative pentru rolul lor militant: „Pământul românesc“, „Cucerirea Ardealului și Moldovei de Mihai Viteazul“, „Eroii neamului“, „Ce-am făcut noi pentru frații noștri prizonieri“, „Alba Iulia“ — în acest articol se menționa că „o mare adunare a românilor transilvăneni a

avut loc la Alba Iulia în ziua de 1 Decembrie când Adunarea Națională a proclamat solemn unirea Transilvaniei cu România. O mulțime de 100.000 de oameni îmbrăcați în costume pitorești a aclamat cu entuziasm cuvântările fruntașilor naționali“.

„Calendar național bisericesc“ a apărut în 1918 la Yomrgstown (Ohio SUA.) în editura Librăriei Naționale a Consiliului Național Român din SUA. Au fost publicate informații, reportaje, știri despre istoria poporului român, informații despre activitatea culturală și socială a comuni-

tății românești din America. Dorul de țară care răzbate din paginile sale, face din calendar un document emoționant. Referitor la Marea Unire se scria: „în mijlocul unui mare entuziasm, românii din Transilvania Banat și alte districte au votat în unanimitate pentru unirea necondiționată cu regatul României“.

Prezentarea doar enunțiativă a unor almanahuri și calendare reflectă incontestabil dorința de unire a tuturor românilor — deziderat pentru împlinirea căruia au militat deopotrivă românii de pretutindeni.